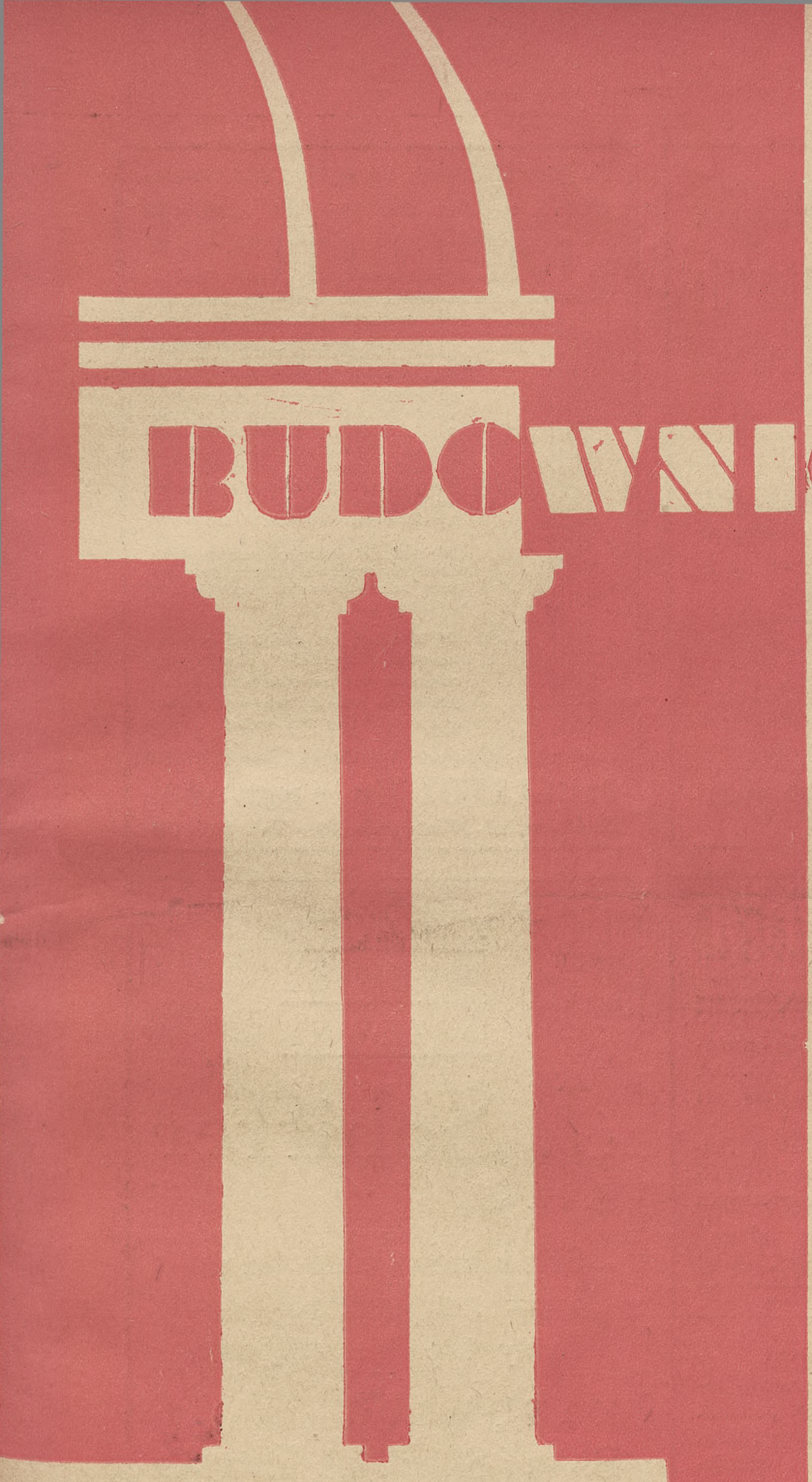
BUDOWNICZY

Zeszyt 5 1936

ZNAK TK OCHRONNY

Towarzystwo Kontynentalne dla Handlu i Przemysłu

Spółka Akcyjna

Oddział we Lwowie, Gazowa 7. Tel. 103-20

Dział urządzeń wodo-gazociągowych, łazienkowych i centralnego ogrzewania:

Rury, łączniki, armatury, umywalki, piece łazienkowe, sanitarja żeliwne i fajansowe pompy radjatory, kotły i t. p.

Dział żelaza i towarów żelaznych:

Żelazo, dźwigary, blachy, stal „Isteg", gwoździe, druty, okucia budowlane i wszelkie towary żelazne.

Dostawa z własnych składów lub wprost z fabryk względnie hut.

Światowej sławy produkty uszczelniające i szybko wiążące dla cementu

„MELLITOL"

Nr. pat. 20435

Patent krajowy i zagr., wyrób krajowy

Domieszka 1 kg „Mellitolu" Ce do 100 kg. Portland Cementu tworzy beton **wodoszczelnym**, zwiększa wytrzymałość na ściskanie, ciągnienie elastyczność, zdolność przywierania, zmniejsza skurcz betonu, zapobiegając tworzeniu się rys na betonie, uodpornia beton lub zaprawę cementową na działanie chemiczne i atmosferyczne.

„Mellitol Ce" jest niezawodnym środkiem przy budowie cystern, basenów, taras, balkonów oraz przy budowie dróg betonowych.

„Mellitol Ce" jest niezastąpiony przy wszelkich wyrobach cementowych zwłaszcza przy robotach terazzowych i sztucznego kamienia zapobiegając tworzeniu się rys na powierzchni.

Chemiczna fabryka domieszek do cementu

MELLITOL Sp. z ogr odp.

Kraków, ul. Wielopole 15 - Tel. 106-06

Górnośląski Handel Żelaza

Sp. z ogr. odp.

Biuro sprzedaży: Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury, Sp. Akc. Katowickiej Spółki Akcyjnej dla Górn. i Hutnictwa,

oraz Hurtownia: Syndykatu Polskich Hut-Żelaznych, Biura Sprzedaży Polskich Walcowni Rur, Zjednoczonych Polskich Fabryk Śrub.

CHORZÓW I. ul. PIASTOWSKA 4

TELEFON Nr. 40961 / 62 / 63.

Dostarczamy po korzystnych cenach:

dźwigary, żelazo żelbetonowe, żelazo taśmowe, walcówkę. portland. Cement, wapno, gwoździe i druty, łopaty oraz wszelkie inne materjały budowlane.

Biuro i Składnica:

Chorzów I., ul. Piastowska l. 4.

KATOWICKI PRZEMYSŁ DRZEWNY

J. Schiffer

Sp. z o. o.

Skład drzewa budowlanego i stolarskiego

Dykty i parkiety dębowe.

KATOWICE

Biuro i Skład: ul. Żabrska róg Sobieskiego 3. tel. 304-71

ROCZNIK VIII **M A J 1936** **ZESZYT 5**

BUDOWNICZY

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ SAMODZIELNYCH BUDOWNICZYCH i KIEROWNIKÓW BUDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z. z

Adres Administracji:
Katowice, Pocztowa 16. Tel. 34-65

Cena egzemplarza 1 zł.
Abon. półrocznie 6 zł.
„ rocznie 10 zł.

Adres Redakcji:
Lwów, Sykstuska 38. Tel. 205-43

ODDZIAŁY BUDOWNICZEGO

WARSZAWA—Stowarzyszenie Budowniczych, pl. Napoleona Nr. 6.

SOSNOWIEC — Związek Kierowników Budowy Zagłębia Dąbrowskiego ul. Piłsudskiego 16, Tel. 6-01

STAROGARD — Stowarzyszenie Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy, ul. Gimnazjalna 14, tel. 1-02.

KRAKÓW — Związek Budowniczych i Kierowników Budowy, ul. Straszewskiego 28, tel. 100-15

PRZEMYŚL — Stowarzyszenie Uprawnionych Kierowników Budowy ul. Szopena 3.

BYDGOSZCZ — Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy, ul. Kozietulskiego 8. tel. 1-39

LWÓW — Związek Zawodowy Architektów i Budowniczych Pl. Marjacki 5

STANISŁAWÓW — Stowarzyszenie Samoistnych Kierowników Budowy, ul. Szydłowskiego

KATOWICE — Związek Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kier Budowy Rzeczp. Polskiej Z. Z. ul. Pocztowa 16

KATOWICE — Stowarzyszenie Samodzielnych Polskich Budowniczych i Kierowników Budowy ul. Pocztowa 16, tel. 342-65

KATOWICE — Związek Pracodawców Przemysłu Budowlanego ul. Dworcowa 11. — Tel. 343-03

Inż. EDWARD TURZAŃSKI
Katowice

Rozważania

W okresie kryzysu, kiedy możliwości pracy i zarobku ustawicznie się kurczą, pewna część ogółu nie przebiera w sposobie zarobkowania.

Daje się to przedewszystkiem odczuwać w przemyśle budowlanym, w którym niezdrowe stosunki panują od dawna. Wśród różnych przyczyn, składających się na istniejący stan, najważniejszą jest łatwość z jaką mogą powstawać przedsiębiorstwa budowlane. Powstają też one w wielkiej ilości, przyczem większość z nich przystępuje do działania bez odpowiedniego przygotowania i bez odpowiednich środków. Ten pęd do powstawanie przedsiębiorstw budowlanych ułatwia w pierwszym rzędzie nasze ustawodawstwo, które zbagatelizowało przemysł budowlany, w drugim zleceniodawcy, którzy ignorują fachowość, solidność i uczciwość kupiecką. Nic też dziwnego, że twórcy tych łatwo powstających przedsiębiorstw rekrutują się bardzo często z niefachowych, bądź też słabo przygotowanych jednostek, a w obecnym kryzysie bardzo często także i z niemających nic do stracenia. Te łatwo powstałe przedsiębiorstwa budowlane konczą po największej części śmiercią gwałtowną, a czasem tylko wiodą przez krótki okres suchotniczy żywot, by z czasem ustąpić miejsca nowym przedsiębiorstwom, motylom. Sprawa ta sama w sobie nie byłaby groźną, gdyby nie fakt, że przedsiębiorstwa te nie mając żadnych podstaw egzystencji, wywołują zamęt i dezorganizację na rynku i powodują straty nierozważnych zleceniodawców i dostawców, a przez swoje pociągnięcia podrywają istnienie fachowych solidnych przedsiębiorstw, które rozumieją, że ceny winne być wynikiem kalkulacji. Doszło do tego, że błyskotliwy żywot przedsiębiorców motyli, zdemoralizował tak rynek budowlany, że większość zleceniodawców działa jak gdyby w jawnej sprzeczności ze swoim prawdziwym interesem i w pogoni za ułudą taniości popiera niesolidność i niefachowość u wykonawców.

Tymczasem przemysł budowlany zajmuje bardzo poważne miejsce w naszem życiu gospodarczem i nie może pozostawać w dalszym ciągu w coraz bardziej pogarszających się warunkach.

Analizując przyczyny tych pogarszających się warunków, należy stwierdzić, że nie zależą one od konjunktury i nie leżą też w istocie samego przemysłu, lecz tkwią przedewszystkiem w fachowości i mo-

ralności jednostek, które przemysł budowlany wykonują.

Przemysł budowlany jest przemysłem specyficznym. Jego rozwój zależy przedewszystkiem od fachowości, a jego solidność od moralności wykonawców. Tymczasem obecnie obydwa te najważniejsze czynniki zostały zastąpione nieuctwem i oszustwem przez rozpanoszone przedsiębiorstwa motyle.

Odbudowanie moralności w przemyśle budowlanym i usunięcie z niego niefachowości jest już obecnie najwyższym nakazem chwili.

Da się to uskutecznić tylko z pomocą ustawy, która ograniczy wykonawstwo wyłącznie dla fachowców i z pomocą organizacji zawodowych, które są najlepszym terenem samorządu.

Że tak jest w istocie dowodzą tego Stany Zjednoczone Ameryki Półn. gdzie również istniały niedobre stosunki w przemyśle budowlanym, objawiające się przedewszystkiem w niezdrowej konkurencji.

Rok 1929 stał się w U. S. A. dla przemysłu budowlanego rokiem kulminacyjnym. W roku tym wyszła ustawa najpierw w stanie Kalifornja a następnie i w innych na mocy której każdy przedsiębiorca budowlany wykonujący robotę na sumę większą niż 200 dol. musi posiadać licencję. Ustawa ta postanawia, że odebranie tej licencji następuje w wypadku, gdy przedsiębiorca: lekceważy lub pogwałca prawo budowlane i prawo o bezpieczeństwie, gdy nie dotrzymuje umowy bez prawnego uzasadnienia, używa pieniędzy z jednej roboty na inną, oszukańczo nie dostowuje się do rysunków lub specyfikacji i dopuszcza się, w wykonywaniu zawodu przedsiębiorcy oszustwa krzywdzącego innych.

Ogłoszenie tego prawa wywołało skutek natychmiastowy wyrażający się w zarejestrowaniu 16.000 i wycofaniu 1.000 przedsiębiorców, którzy zupełnie zrezygnowali z wykonawstwa robót budowlanych. Ci ostatni byli to przedsiębiorcy niesolidni, którzy obawiali się następstw ogłoszonego prawa. Po pewnym czasie stwierdzono, że dzięki ustawie znaleźli się w trudnej i nie do utrzymania sytuacji ci przedsiębiorcy, którzy spekulowali pod kilku różnymi firmami. Stwierdzono również, że przedsiębiorcy zaczęli bardzo regularnie płacić swoje zobowiązania, gdyż zmuszała ich do tego groźba skargi do instytucji rejestrującej przedsiębiorstwa.

Równolegle z ustawą żądającą od przedsiębiorców posiadanie licencji zostało również wydane prawo o wstępnym kwalifikowaniu przedsiębiorców przed dopuszczeniem ich do przetargów. Po myśli tego prawa urzędnicy państwowi i komunalni są obowiązani badać pod względem fachowym i finansowym zgłaszające się do przetargu firmy. Doprowadziło to do tego, że w przetargach biorą udział przedewszystkiem firmy odpowiedzialne i nie zachodzi już wypadek odrzucenia ofert firm nieodpowiednich.

Równolegle z ustawami organizacje zawodowe przedsiębiorców budowlanych założyły w Waszyngtonie Biuro Informacyjne w sprawach zawierania umów i informacji kredytowych. Biuro to posiada oddziały we wszystkich miastach U. S. A. Prowadzi ono listy niesolidnych wykonawców i płatników. Dzięki temu biuru, jak stwierdzono, spotkali się niesolidni przedsiębiorcy z bardzo wielkiemi trudnościami na rynku pracy, których przedtem nie mieli. Poza wymienionemi listami niesolidnych przedsiębiorców zbiera również biuro to najszczegółowsze informacje o zdolnościach technicznych i finansowych firm budowlanych. Dzięki tym informacjom bardzo często przedsiębiorcy, którzy pracują solidnie i wywiązują się dobrze ze swych płatności, w chwilach gdy mają trudności pieniężne, znajdują zawsze wzmocnienie kredytu.

Przykład U. S. A. świadczy, że odpowiednio zredagowana ustawa przemysłowa, oraz organizacje zawodowe mogą wywrzeć presję na niesolidnych wykonawców i zmusić przedsiębiorstwa motyle do zamknięcia warstatów pracy.

Nie dokaże tego jednak obowiązująca u nas ustawa przemysłowa, która właściwie ponosi lwią część winy istniejącego stanu. Nie dokażą tego również i istniejące dobrowolne organizacje zawodowe, gdyż są bezsilne. Dobrowolne należenie do organizacji zawodowej zobowiązuje zorganizowanych do szeregu różnych świadczeń nie dając w zamian żadnego ekwiwalentu. Jest to przyczyna z powodu której w organizacjach zawodowych gromadzi się tylko mała ilość przedsiębiorców, gdy natomiast lwia ich część pozostaje dzikimi, ułatwiając przez to swoje stanowisko żerowanie przedsiębiorcom motylom. Obecne organizacje nie mają żadnych prawnych środków do zmuszenia wszystkich przedsiębiorców bez wyjątku do przystąpienia do organizacji i temsamem nie mogą mieć wpływu ani też nie mogą rozciągnąć kontroli nad fachowością i solidnością tych, którzy przemysł budowlany wykonują. A przecież organizacje zawodowe powinne to zadanie spełnić, pozatem powinne spełniać także i cały szereg funkcji mających na celu pożytek społeczny.

Zmianę w przemyśle budowlanym może dokonać tylko zmieniona ustawa przemysłowa, która bezwzględnie ograniczy prawo wykonawstwa w budownictwie i mogą tego dokonać tylko organizacje, które zgodnie z ustawą otrzymają przymusowość.

Ograniczenie prawa wykonawstwa i stworzenie zawodowych organizacji przymusowych ułatwi tym organizacjom, przez ciągłe współżycie wszystkich przedsiębiorców razem, wzajemną emulację i kontrolę,

ułatwi utrzymanie standardu wykonania i etyki zawodowej. Organizacje bowiem zawodowe są temi komórkami społecznemi, które mogą spełnić zadanie gwaranta jakości wykonania, sumienności zawodowej i solidności płatniczej. Będąc bowiem organizacjami przymusowymi będą miały do tego odpowiednie warunki.

Konstrukcje stalowe na II Zjeździe Inżynierów Budowlanych

*) Tegoroczny, II Zjazd Inżynierów Budowlanych który obradował w Katowicach w dn. 15—17 II. b. r. i zgromadził prawie 400 uczestników z całej Polski, poświęcono konstrukcjom inżynierskim budowlanym i mostowym. Celem Zjazdu, było wykazanie postępów polskiej nauki i techniki, poczynionych w tej dziedzinie budownictwa.

W Zjeździe wzięli oficjalny udział przedstawiciele władz centralnych i miejscowych, samorządu, uczelni, stowarzyszeń i td. Po otwarciu Zjazdu przez Prof. Pszenickiego i Bryłę oraz objęciu przewodnictwa obrad przez p. pułk. Torunia, Dyrektora Departamentu Budownictwa Min. Spraw Wojskowych przystąpiono do obrad. Ze względu na tematy zgłoszonych 40 referatów oraz na ilość uczestników Zjazdu, dyskusja nad poszczególnemi referatami, zarówno w sekcji budownictwa żelbetowego jak i budownictwa stalowego, była bardzo ożywiona.

Wszystkie referaty wydano drukiem i rozesłano wcześniej uczestnikom Zjazdu, celem umożliwienia i zapoznania się z treścią, tak, że w czasie obrad poszczególnych sekcyj prelegenci wygłaszali jedynie streszczenie referatu, względnie omawiali wysunięte wnioski.

W sekcji budownictwa stalowego zgłoszono 5 referatów z zakresu konstrukcyj spawanych, 9 z działu stalowo-szkieletowego budownictwa nadziemnego, oraz 5 z działu budownictwa mostowego. W obradach tej sekcji uczestniczyło przeszło 200 osób, co jest dowodem dużego zainteresowania, jakie wśród inżynierów budowlanych budzą problemy konstrukcyjne w budownictwie stalowem.

Najdłuższą dyskusję wywołały referaty omawiające konstrukcje spawane. Przedstawiciel jednego z zakładów przetwórczych przedstawił zagadnienie spawania z punktu widzenia wykonawców, przyczem zwrócił uwagę na pewne trudności, na które napotykają warsztaty konstrukcyjne przy wykonywaniu robót. Z uwagi na to, że w konstrukcjach spawanych całkowita odpowiedzialność za wykonanie spada na warsztat, robota musi być bardzo staranna i wymaga dużej ilości kwalifikowanych i odpowiednio wyszkolonych sił. Warsztaty, przy obecnem nadmiernem i nagłem zapotrzebowaniu na konstrukcje spawane zwiększają stale personel, lecz spawanie winno być w naszych warunkach stosowane przedewszystkiem tam, gdzie istotnie jest ono wskazane względami natury technicznej i ekonomicznej. Z tych właśnie względów pożądanem byłoby ograniczenie się do spawania głównie w warsztacie, pozostawiając nitowanie i łączenie śrubami na montażu. Wogóle, wskazana jest ściślejsza niż dotąd współpraca konstruktorów z warsztatami wykonującemi konstrukcje.

Prof. Bryła, który jest zdania, że stosowanie spawania ma wogóle sens tylko w wypadku opłacalności, wskazał w odpowiedzi na zależność kosztów od przystosowania warsztatów. Spawanie na montażu może być droższe, ale da się je łatwo skompensować zmniejszeniem ogólnej wagi. Warsztaty muszą odpowiadać za jakość spawania, analogicznie jak wykonawcy konstrukcyj żelbetowych za beton. Prof. Pszenicki zwrócił uwagę na związek jaki zachodzi między sztywnością ustroju, a łączeniem przez spawanie.

Drugim tematem, który wywołał dłuższą i ciekawą dyskusję, była poruszona w referatach inż. Koziełka i Kramarza sprawa projektowania konstrukcyj stalowych i współpracy konstruktorów z warsztatami.

Inż. Kramarz, który w referacie swoim zajął się sposobami umożliwienia projektodawcom i konstruktorom racjonalnej pracy i wskazał na wiodące od tego niezbędne środki, zwrócił dodatkowo uwagę na pewną jednostronność w ujmowaniu projektów budowli stalowych. Przypisuje to m. i. małej ilości konstruktorów specjalizujących się w stali, poza pracownikami biur technicznych zakładów konstrukcyjnych. Następnie podniósł konieczność zwracania uwagi na lepsze wykorzystanie możliwości statycznych w konstrukcjach stalowych oraz na staranniejsze opracowywanie architektoniczne projektów. W sprawie wykonywania projektów przez konstruktorów i biura warsztatów konstrukcyjnych zgłosił inż. Kramarz osobny wniosek.

W dyskusji nad powyższym referatem, prawie wszyscy wypowiedzieli się za aktualnością poruszonych w nim zagadnień, podkreślając znaczenie współpracy konstruktorów z warsztatami. Projekt dobrze pomyślanej konstrukcji stalowej powinien być opracowany przez konstruktora, przy współudziale architekta czuwającego nad stroną architektoniczną budowli, a dopiero na podstawie takiego projektu zakłady konstrukcyjne winny składać ofertę.

W dalszej dyskusji poruszono sprawę użycia stali wysokowartościowych. Zdaniem prof. Pszenickiego, użycie tych stali w mostach nie jest wskazane, gdyż nie daje dostatecznej sztywności (ugjęcie jest wprost proporcjonalne do naprężeń). Jest ono natomiast celowe przy budowie hangarów lotniczych, a ogólnie można powiedzieć, że jest zawsze racjonalnem przy większych rozpiętościach (mosty wiszące) w elementach rozciąganych.

Trzeci dzień zjazdu poświęcony był wycieczkom do ważniejszych objektów przemysłowych w okolicy.

Pierwsza z nich, w liczbie przeszło 120 osób po obejrzeniu dwu największych objektów o konstrukcji stalowej: 14-o piętrowego gmachu Izb Skarbowych oraz nowej hali targowej w Katowicach, zwiedziła Hutę „Pokój" w Nowym Bytomiu. Podzieleni na grupy uczestnicy wycieczki zwiedzili: koksownię wraz z oddziałem produktów ubocznych, wielkie piece, stalownię, walcownie kalibrowe, kuźnię, warsztaty konstrukcyjne oraz elektrownię.

Skolei wycieczka zwiedziła fabrykę mostów i wagonów koncernu górniczo-hutniczego Wspólnoty Interesów w Chorzowie. W olbrzymich halach montażowych odbywało się właśnie spawanie bram żelaznych dla hangarów lotniczych, składanie konstrukcji mostowych, wykonywanie słupów spawanych i wreszcie montaż wagonu motorowego.

Wycieczki te dały możność zaznajomienia się konstruktorów-projektantów z poszczególnemi fazami wytwarzania i powstawania tworzywa budowlanego, którego używają w swych projektach, oraz bezpośredniego zetknięcia się z wykonaniem ich pomysłów.

Sumarycznie ocenić należy wyniki Zjazdu jako poważny wysiłek polskiej nauki i techniki w dziedzinie rozwoju rodzinnego budownictwa. Uczestnicy odnieśli zarówno z obrad jak i imprez zjazdowych jaknajlepsze wrażenie.

Polski Związek Inżynierów Budowlanych, który był organizatorem Zjazdu, dowiódł, że prace nad konsolidacją zawodową i podniesieniem wiadomości fachowych wśród inżynierów budowlanych znajdują się w Polsce na drodze ku najlepszej przyszłości.

Okólnik

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 6. III. 1936 o załatwianiu spraw policyjno budowlanych.

Według posiadanych wiadomości władze, powołane do wykonywania nadzoru policyjno-budowlanego, częstokroć niewłaściwie stosują przepisy rozporządzenia Rzeczypospolitej z dnia 16. II. 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr. 23 poz. 202) i przez to stwarzają dla obywateli zbędne uciążliwości, a nawet narażają ich na materjalne straty.

1. W art. 344 cytowanego rozporządzenia ustanowione zostały terminy, w których powinny być załatwione prośby o pozwolenie na budowę. Przekroczenie tych terminów jest dopuszczalne jedynie w przypadkach wyszczególnionych w ustępie 2-im tegoż artykułu, a mianowicie: w przypadkach gdy dla udzielenia pozwolenia ustawowo wymagane jest zasiągnięcie opinji innych władz, albo gdy zostało zarządzone sporządzenie planu zabudowania i w związku z tem powstaje kwestja ewentualnej potrzeby zawieszenia rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę, lub wreszcie gdy chodzi o wydanie decyzji opartych na art. 337 i 338 tegoż rozporządzenia, upoważniających władz w przypadkach w tych artykułach określonych, do zabronienia budowy bądź dokonywania zmian w zewnętrznym wyglądzie budynku ze względu na zeszpecenie, jakie mogłoby spowodować wykonanie budowy lub wspomnianych zmian.

Przepisy cytowanego artykułu nie zawsze są przestrzegane i terminy, ustanowione w tym artykule częstokroć nie są dotrzymywane pomimo, iż nieudzielenie pozwolenia na budowę może narazić interesowanych na materjalne szkody, a niekiedy nawet uniemożliwić rozpoczęcie lub wykonanie budowy w danym sezonie budowlanym.

2. Artykuł 39 tegoż rozporządzenia, upoważniając władze do zawieszenia na okres 2-ch lat rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę określa równocześnie warunki, przy których istnieniu takie rozpatrzenia prośby może być stosowane, a mianowicie:

zawieszenie, o którem mowa, jest dopuszczalne tylko w trakcie sporządzania dla danego osiedla planu zabudowania, to znaczyć może nastąpić w okresie do uskutecznienia ogłoszenia i przystąpienia do sporządzenia planu zabudowania do dnia ogłoszenia o jego uprawomocnieniu się i to tylko o tyle, o ile wykonanie zamierzonej budowy rzeczywiście mogłoby uniemożliwić albo znacznie utrudnić urzeczywistnienie zamierzeń regulacyjnych, znajdujących swój wyraz w sporządzanym planie zabudowania, o ile rzecz oczywista, zaprojektowane w planie odnośne założenia są racjonalne; poza tem decyzja o zawieszeniu rozpatrzenia prośby o pozwolenie na budowę powinna być oparta na uchwale organu stanowiącego gminy, uchwała powinna być tak zredagowana, by z jej treści ponad wszelką wątpliwość można było wywnioskować, że gmina sprzeciwia się wykonaniu w danym miejscu danej budowy.

Zdarzają się wypadki, że władze lokalne zawieszają rozpatrzenie próśb o pozwolenie na budowę, pomimo, że nie zachodzą wymagane do tego przez ustawę warunki, a w szczególności: gdy nie nastąpiło jeszcze ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia planu zabudowania, lub gdy niema dostatecznych danych do twierdzenia, iż konkretna budowa uniemożliwi bądź utrudni urzeczywistnienie zamierzeń regulacyjnych, znajdujących swój wyraz w sporządzanym planie zabudowania, lub wreszcie bez uprzedniego uzyskania uchwały organu stanowiącego, upoważniającej do odnośnej decyzji.

3. Artykuł 58 rozporządzenia o prawie budowlanem upoważnia władze, powołane do parcelacji terenów budowlanych do zawieszania na okres do 2-ch lat rozpatrzenie próśb o pozwolenie na parcelację w wypadkach, gdy zachodzi konieczność sporządzenia planu zabudowania terenu objętego planem parcelacji ze względu na potrzebę przeprowadzenia na parcelowanym terenie nowych ulic, placów lub dróg albo zmiany przylegających do tego terenu istniejących ulic, placów lub dróg.

Pomimo wyraźnego brzmienia cytowanego artykułu zdarzają się przypadki, że władze miejscowe zawieszają prośby o pozwolenie na parcelację terenu budowlanego, gdy nie zachodzi konieczność sporządzenia planu zabudowania tego terenu.

4. Artykuł 380 rozporządzenia o prawie budowlanem określa jakie zarządzenia mogą wydawać władze w razie wzniesienia bez pozwolenia nowego budynku albo urządzenia, lub też nienależytego utrzymywania budynku istniejącego.

O ile chodzi o budynki lub urządzenia wzniesione, powiększone bez wymaganego pozwolenia lub niezgodnie z udzielonem pozwoleniem właściwe władze mogą żądać od właściciela wykonania pewnych robót tylko wtedy, gdy budynek lub urządzenie zostały wzniesione niezgodnie z przepisami, bądź planem zabudowania, albo zagrażają bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, albo oddziaływują szkodliwie na zdrowie mieszkańców, bądź wreszcie zniekształcają lub szpecą ulice, wygląd miejscowości lub krajobrazu. Poza tem jak z natury rzeczy wynika, nakazane mogą być tylko takie roboty, które są nieodzownie potrzebne do usunięcia wyżej przytoczonych wad budynku lub urządzenia. Żądanie zburzenia wzniesionego bez pozwolenia budynku lub urządzenia jest dopuszczalne tylko o tyle, o ile odnośny budynek lub urządzenie zagrażają bezpieczeństwu osobistemu lub powodują zniekształcenie, bądź wyraźne zeszpecenie o ile bezpieczeństwo nie może być zapewnione, a zeszpecenie lub zniekształcenie nie może być usunięte przez dokonanie pewnych zmian lub przeróbek.

Co do budynków i urządzeń, istniejących, — odnośne władze w razie nienależytego utrzymania tych budynków i urządzeń, mogą na podstawie cytowanego artykułu żądać wykonania pewnych robót, mających na celu doprowadzenie budynku lub urządzenia do stanu należytego, nie mogą natomiast żądać od właściciela wykonania jakichkolwiek robót o charakterze inwestycyjnym, nie objętych udzielonem w swoim czasie pozwoleniem na budowę.

Nakaz opróżnienia i rozbiórki budynku istniejącego może być stosowany tylko jako środek ostateczny, to znaczy tylko wtedy, gdy usunięcie grożącego niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia ludzkiego w innej drodze jest niemożliwe.

Władze powołane do wykonywania nadzoru policyjno-budowlanego częstokroć niewłaściwie stosują postanowienia cytowanego artykułu i nakazują bezpodstawnie wykonanie robót w charakterze inwestycyjnym, a niekiedy nawet zburzenie nowowzniesionego lub istniejącego budynku.

5. Artykuł 303 rozporządzenia o prawie budowlanem określa warunki, jakim powinny czynić zadość większe paleniska i kominy w miejscowościach wiejskich.

Pod „większemi paleniskami i kominami“, o których mowa wyżej, należy rozumieć nie zwykłe piece ogrzewalne lub kuchenne i stosowane przy nich kominy, chociażby o nieco większych rozmiarach od rozmiarów pieców i kominów, zwykle stawianych w mieszkalnych budynkach wiejskich, lecz piece i kominy o specjalnem przeznaczeniu jak: piece do suszenia, piece centralnego ogrzewania, piece kuchenne przeznaczone do przygotowania pożywienia dla większej ilości ludzi jak np. w internatach i tp.

Zdarzają się wypadki, że zarządy gminne, udzielając pozwoleń na budowę zwykłych wiejskich parte-

rowych budynków mieszkalnych bezpostawnie żądają zastosowania przy stawianiu pieców w tych budynkach postanowień cytowanego artykułu 303, — gdy piece mają posiadać nieco większe rozmiary od rozmiarów stosowanych zwykle w takich budynkach.

W związku z powyższem, przypominając treść okólnika Nr. 14 z dnia 28 lutego 1935 r. (Dz. U. Min. Spraw Wewn. Nr. 8 poz. 40), którym zlecone zostało, by organa administracji dążyły wszelkiemi siłami do ułatwienia życia obywatelowi i chroniły go od wszelkich niepotrzebnych uciążliwości, zwracam uwagę Panów na nieodzowną konieczność ścisłego przestrzegania przez Władze powołane do sprawowania nadzoru policyjno-budowlanego przytoczonych wyżej postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli.

Komisja Rozjemcza w sprawie budowlanej we Lwowie

Z powodów niewiadomych zerwały Związki Zawodowe murarzy, cieśli, koźlarzy i niekwalifikowanych — umowę zbiorową z pracodawcami prolongowaną i zgłoszoną na rok 1936 — w Inspektoracie Pracy i wystąpiły z żądaniami nowej umowy zbiorowej, obejmującej swym zasięgiem cały szereg rzemiosł w budownictwie zatrudnionych — a dotychczasową jednolitą umową nie objętych.

Wezwani pracodawcy przez Inspektorat Pracy zaznaczają, że posiadają ważną i prawomocną umowę z pracobiorcami — jednakowoż o ile, żądania pracowników uważać będą za słuszne mogą umowę uzupełnić, lub też zmienić. — Niestety pomimo długotrwałych pertraktacji i wielkiej ustępliwości ze strony pracodawców — nie udało się uzyskać zgody, a pracownicy ogłosiły ogólny strejk budowlany. — Sprawę zaś oddano rozstrzygnięciu specjalnej Komisji Rozjemczej, powołanej przez Radę Ministerjalną. — 20-go bm. Komisja zakończyła swoją pracę, — oświadczeniem, którego treść podajemy poniżej.

Sprawozdanie z prac reprezentacji, pracodawców i komisji przedstawionem zostało na zebraniu zwołanem przez Związek architektów i budowniczych we Lwowie, w sali Instytutu Technologicznego Izby Przem. - Handl. pod przedownictwem inż. Posackiego Landaua i sekretarza Waszczyszyna mistrza murarskiego. Obszerny referat sprawozdawczy wygłosił delegat związku arch. i bud. Szymański. Na tem zebraniu uchwalono jednomyślnie na wniosek inż. Maliny powołanie do życia — jednolitej organizacji pracodawców przemysłów i rzemiosł z przemysłem budowlanym złączonych i poruczenie — prezydjum zebrania w łączności zc Związkięm architektów i budowniczych we Lwowie zajęcie się utworzeniem takiej organizacji.

ORZECZENIE

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza, powołana na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 12 maja 1936, w myśl postanowień rozporządzenia Prezydenta z 27. X. 1933 r. o nadzwyczajnych komisjach rozjemczych do załatwienia zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 82. poz. 604) w celu załatwienia zatargów w przemyśle budowlanym i w zawodach pokrewnych na obszarze miasta Lwowa,

na posiedzeniu w dniu 18 maja 1936 w sali konferencyjnej Starostwa Grodzkiego we Lwowie, w składzie ustalonym zgodnie z §§ 8, 12, 13 i 37 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13 poz. 104);

Przewodniczący: Wacław Prenier, Naczelnik Wydziału Rozjemstwa i Polityki Pracy Ministerstwa Opieki Społecznej.

Członkowie: Antoni Gerstman — Wiceprezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie, delegat Ministerstwa Sprawiedliwości, Franciszek Szczygieł — Naczelnik Wydziału Komunikacyjno-Budowlanego Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie, delegat Ministra Spraw Wewnętrznych.

Ławnicy: Stały ławnik ze strony robotników od udziału w komplecie orzekającym Komisji uchylił się w związku z czem automatycznie ustąpił ławnik ze strony pracodawców, dwaj niestali ławnicy ze strony robotników nie zostali przedstawieni przez wezwane do tego związki zawodowe, wobec czego dwaj ławnicy ze strony pracodawców zostali również wyeliminowani w obecności następujących uczestników zatargu:

ze strony pracodawców:

1) Związek Zawodowy Architektów i Budowniczych we Lwowie w osobach: pp. arch. Andrzeja Szymańskiego, inż. Maksymiljana Koguta i inż. Maliny.

2) Izba Inżynierska we Lwowie w osobach pp. Inż. Michała Kolbuszowskiego i inż. Edwarda Ważnego.

3) Związek przemysłowców Ceramicznych Wschodniej Małopolski w osobie p. inż. Jerzego Reissa.

4) Cech mistrzów stolarskich i rzemiosł pokrewnych w osobach pp. Romualda Tenerowicza, Tadeusza Prugara, Edwarda Klebana i Michała Nowickiego.

5) Cech chrześcijańskich mistrzów murarzy, cieśli, brukarzy, kamieniarzy i zawodów pokrewnych we Lwowie, w osobach pp. Michała Czornego, Adama Piesa, Stanisława Galara i inż. Ludwika Tyrowicza.

6) Cech mistrzów przemysłu drzewnego we Lwowie, w osobach pp. Psachje Altschüllera, Zygmunta Streichera i L. Michela.

7) Cech mistrzów kaflarskich i garncarskich we Lwowie w osobach pp. Piotra Rohatyńskiego i Karola Linjowskiego.

8) Cech chrześcijańskich mistrzów malarzy, lakierników i pozłotników we Lwowie w osobach pp. Michała Haukego i Michała Rewuckiego.

9) Cech malarzy i lakierników we Lwowie, w osobach pp. Oskara Beglücktera i Józefa Lieblicha.

10) Cech mistrzów blacharzy, mosiężników i bronzowników w osobach pp. Bacha, S. Bresslera, Marjana Bendla, Zygmunta Popiela i Józefa Wallacha.

11) Firma kamieniarska „L. De Cet i Ska" we Lwowie, w osobie p. Luigi de Cet,

ze strony pracowników:

1) Centralny Związek Robotników Przemysłu budowlanego, drzewnego, ceramicznego i pokrewnych zawodów w Polsce Oddział we Lwowie, w osobach pp. Feliksa Sochy, Jana Kusznira i Władysława Laskowskiego, będących jednocześnie przedstawicielami władz przełożonych tego Związku, oraz Oddziały i Sekcje Związku wyżej wymienionego, a mianowicie:

a) Oddział murarzy w osobach pp. Kazimierza Henza, Michała Wernika i Stefana Guzińskiego,

b) Oddział malarzy i lakierników w osobach pp. Kolmana Briefa, Jana Staruszniaka, Rudolfa Janiczka i Abrahama Pelzmana,

c) Oddział brukarzy i betoniarzy w osobach pp. Jana Ręczucha, Franciszka Skowrońskiego, Ernesta Lewa, Ludwika Kamińskiego i Antoniego Królikowskiego,

d) Oddział kamieniarzy w osobach: pp. Jana Gerusa i Bronisława Rotha,

e) Oddział kaflarzy w osobach pp. Józefa Czerneckiego i Józefa Barańskiego,

f) Oddział I. i II. robotników drzewnych w osobach pp. Jakóba Fichtla, Adolfa Okina i Mikołaja Bowszyka,

g) Oddział ceglarzy w osobach pp. Piotra Wiraka i Andrzeja Buczka,

h) Sekcja kożlarzy w osobach pp. Antoniego Chomika, Stanisława Krygiela i Józefa Solmana,

i) Sekcja pomocy budowlanej w osobach pp. Alojzego Kleina i Michała Sziranowskiego,

2) Związek Czeladzi ciesielskiej we Lwowie w osobach pp. Stefana Szczura i Michała Szerokiego,

3) Centralny Związek Robotników przemysłu metalowego w Polsce, Sekcja blacharzy, w osobach pp. Michała Neuwera i Maksa Lehrera,

po wysłuchaniu istoty zatargu, przeprowadzeniu postępowania dowodowego i wysłuchaniu głosów stron

o r z e k a :

§ 1.

Ustala się za godzinę następujące minimalne stawki płac robotników budowlanych:

Murarz cieśla	Zł. 0·90
Zbrojarz i betoniarz	„ 0·75
Pomoc na budowie i robotnik ziemny przy budowie	„ 0·50

§ 2.

Dla koźlarza za przeniesienie 1000 sztuk cegieł do piwnic i parteru z odległości do 35 mtr.	Zł. 2·50
oraz za każde następne piętro względnie za każde 4 mtr. wysokości dodatek	„ 1·20

§ 3.

Dla kamieniarza budowlanego ustala się za godzinę minimalną stawkę . .	Zł. 1·15

Dla kamieniarza budowlanego posługującego własnemi narzędziami ustala się dodatek w wysokości 5% przewidzianej dla niego stawki.

§ 4.

Dla stolarzy ustala się za godzinę następujące stawki płac:

Stolarz przy robotach budowlanych . .	Zł. 0·65
Stolarz przy robotach budowlanych wykonywanych na budowie . . .	„ 0·75

§ 5.

Ustala się za godzinę następujące minimalne stawki płac dla malarzy:

Malarz	Zł. 0·70
Pomocnik malarski	„ 0·35

Malarz zatrudniony przy fasadzie otrzymuje dodatek wysokości 25% przewidzianej dla niego stawki.

§ 6.

Ustala się za godzinę następujące minimalne stawki dla blacharzy:

Blacharz	Zł. 0·75
Pomoc	„ 0·50

§ 7.

Ustala się dla kaflarzy następujący cennik płac za jeden kafel:

Nowy piec kolorowy . . . . Zł. 0·28
„ „ biały gładki cięty . . . „ 0·57
„ „ kuchenny kolorowy . . „ 0·34
„ „ „ biały gładki cięty . „ 0·58
Przestawiony piec kolorowy . . . „ 0·22
„ „ biały . . . . „ 0·32
„ „ kuchenny kolorowy . „ 0·29
„ „ „ biały . . „ 0·33
Ogzymsowania oblicza się za jedną warstwę kafli odnośnego pieca, a więc cokół, gzyms środkowy i górny jako trzy warstwy.
Za inne roboty, niewyszczególnione w powyższem wyliczeniu stawki powinny być obliczone w ten sposób, ażeby kaflarz przy normalnej wydajności otrzymywał za godzinę nie mniej niż . „ 1·50

§ 8.

Ustala się dla parkieciarzy następujący cennik płac za jeden metr kwadratowy:

a) układanie na gwóźdź z przesortowaniem i przybiciem listwy . . . Zł. 0·55
cyklinowanie z nacieraniem . . „ 0·35
b) za podstawę przyjmuje się deszczółki 25 cm. długie, za deszczółki 20 cm. długie ustala się za cenę wyższą o . „ 0·10
c) układanie na lepnik z przesortowaniem i przybiciem listwy . . . . „ 0·60
cyklinowanie z nacieraniem . . „ 0·35
d) za kolorowanie deszczółek na wyraźne żądanie pracodawcy cena wyższa o . „ 0·10
e) układanie kwadratów z deszczółek z przybiciem listwy . . . . „ 0·60
cyklinowanie z nacieraniem . . „ 0·35
f) wszelkie układanie do fryzy drożej o ,. „ 0·10
g) cyklinowanie starej posadzki . . „ 0·10
h) cyklinowanie starej posadzki przekładanej . . . . „ 0·50
i) wszelkie przekładania oraz wszelkie reperacje starej posadzki za godzinę . „ 0·90
j) za ściąganie wyłącznie kantów za 1 m² „ 0·20

§ 9.

Zatrudnienie robotnika winno obejmować pełny dzień pracy o ile nie nastąpią przyczyny od pracodawcy niezależne.

§ 10.

Jeżeli przerwa w pracy wynika nie z winy pracodawcy lub spowodowana jest warunkami atmosferycznemi, pracownik nie ma prawa za czas przerwy żądać zapłaty.

Jeżeli brak materjału lub przeszkody w ruchu powstały przed rozpoczęciem pracy, a pracownik do pracy się już stawił, należy pracownikowi wynagrodzenie w wysokości 2 godzinnego zarobku.

§ 11.

Rusztowania, na których pracują robotnicy będą sporządzane przez robotników ciesielskich. Robotnicy innych kategoryj jak murarze, pomoc budowlana, kamieniarze i robotnicy pokrewnych zawodów budowlanych, którzy będą korzystać z rusztowań, nie mają obowiązku ani stawiania rusztowań, ani też ciągnięcia drabin. Robotnikom tym pracodawca zobowiązany jest oddać rusztowanie gotowe do pracy.

§ 12.

Na każdej budowie pracodawca obowiązany jest dostarczyć pomieszczenie dla przechowywania ubrań i narzędzi pracowniczych, oraz umożliwić odgrzewanie posiłków.

§ 13.

Wypłata zarobków winna być dokonywana co tydzień bezpośrednio po zakończeniu pracy w sobotę i winna następować w miejscu wykonania pracy.

§ 14.

Warunki umowy indywidualne o pracę mniej korzystne dla robotnika niż przewiduje orzeczenie są nieważne i ulegają zastąpieniu z mocy prawa przez odpowiednie postanowienia niniejszego orzeczenia natomiast warunki korzystniejsze pozostają w mocy

§ 15.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje przy wykonywaniu wszelkich robót budowlanych, kamieniarsko-budowlanych, blacharsko-budowlanych, malarskich, kaflarskich i parkieciarskich na obszarze okręgu administracyjnego Wielkiego Lwowa.

§ 16.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 20 maja 1936 do dnia 31 marca 1937 r.

Przewodniczący
WACŁAW PRENIER
Naczelnik Wydziału
Ministerstwa Opieki Społecznej

Członek
ANTONI GERSTMAN
Wiceprezes Sądu Apelacyjnego
we Lwowie

Członek
FRANCISZEK SZCZYGIEL
Naczelnik Wydziału komunikacyjno budowlanego Urzędu
Wojewódzkiego we Lwowie

„GUMATEKT"
kryje, izoluje
uszczelnia,
konserwuje

„GUMATEKT"
Sp. z o. o.
Kraków, ul. Gołębia Nr. 2
Ostrzegamy przed bezwartościowemi naśladownictwami

Ochrona oczu przy pracy.

Ochrona narządu wzroku przed urazami i chorobami w czasie pracy jest jednem z ważnych zagadnień higjeny i bezpieczeństwa pracy. Oko jest bowiem narządem, bez którego człowiek przy pracy obejść się nie może, a złe funkcjonowanie tego narządu naraża robotnika na nieszczęśliwe wypadki i kalectwo.

Prof. dr. Melanowski, w interesującej pracy p. t. „Zmniejszenie zdolności do pracy pod wpływem chorôb oczu", zamieszczonej w ostatnim zeszycie czasopisma „Sprawy lekarskie", zwraca szczególną uwagę na 2 grupy zawodów: te, które w znacznym stopniu narażają narząd wzroku, oraz te, które wymagają szczególnej sprawności tego narządu.

Do najbardziej niebezpiecznych zawodów pod względem narażania oka należy w Polsce górnictwo, w którem 2·2‰ zatrudnionych ulega urazowi oka, dalej hutnictwo i kamieniołomy (1·6‰) i przemysł budowlany (1.4‰). Dość duży odsetek urazów oczu daje również przemysł drzewny, oraz komunikacja i transport.

Wśród zawodów, wymagających znacznej sprawności narządu wzroku, należy wymienić — poza pracą umysłową, o typie czysto wzrokowem — przemysł poligraficzny i konfekcyjny, oraz przemysł chemiczny i górniczy, gdzie narząd wzroku bierze bardzo czynny udział w pracy, bądź też ma duże znaczenie dla bezpieczeństwa pracy.

Następnie prof. Melanowski omawia poszczególne schorzenia oczne, wskazując w jakim stopniu ograniczają one zdolność człowieka do pracy i mogą narazić na poważne niebezpieczeństwo nietylko jego samego, lecz i otoczenie. W wielu wypadkach upośledzenie wzroku nie zostaje przez robotnika zauważone, o czem świadczy fakt, że do okulisty zgłaszają się nieraz pacjenci z prośbą o szkła, wówczas gdy lekarz stwierdza już u nich ślepotę jednego oka. Często też dopiero wypadek lub katastrofa skierowuje robotnika do okulisty.

W związku z tem nasuwają się następujące postulaty praktyczne:

1. W tych gałęziach przemysłu, które narażają narząd wzroku na urazy, należy chronić oczy zapomocą okularów ochronnych i dołożyć starań, aby robotnik miał zapewnioną w razie wypadku, szybką i fachową pomoc,
2. W tych natomiast gałęziach przemysłu. które wymagają dużej sprawności oka, bądź też tam gdzie od dobrego wzroku zależy bezpieczeństwo ludzkie, należy dobierać ludzi zbadanych uprzednio przez okulistę i stworzyć im możliwie najlepsze warunki pracy wzrokowej (dobre oświetlenie).

Instytut Spraw Społecznych
Warszawa.

Komunikaty

W sprawie uprawnień rzemieślniczych w budownictwie

W następstwie konferencyj odbytych dnia 24 stycznia 1936 r. w Ministerstwie Przemysłu i Handlu pod przewodnictwem Dyrektora Departametu p. Kandla i dnia 8 lutego 1936 r. w Związku Izb Rzemieślniczych w sprawie uprawnień rzemieślniczych w budownictwie z art. 145 prawa przemysłowego, o czem obszernie przedstawiono w Nr. 1-2 „Budowniczego", odbył Związek Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy wspólnie z delegatami Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych R. P., Stowarzyszenia Architektów Rz. P. i Stowarzyszenia Zawodowego Przemysłowców Budowlanych w dniach 20 i 21 kwietnia 1936 r. konferencję, na której uzgodniono następujące tezy w sprawie artykułu 145 prawa przemysłowego.

1. Uprawnionymi, do wykonywania robót budowlanych wyszczególnionych w artykułach 333 i 334 ustawy budowlanej są osoby, które uzyskały prawo kierowania robotami budowlanemi w myśl. artykułów 361, 362, 363 i 364 prawa budowlanego.
2. a) Architekci, inżynierowie lądowi i wodni oraz budowniczowie, którzy nabyli prawa wykonywania robót budowlanych, na podstawie przepisów prawnych obowiązujących w jednem z b. państw zaborczych, prawa te zachowują nadal.
   b) Architekci, inżynierowie lądowi i wodni oraz budowniczowie, którzy ukończyli studja przed dniem 15 sierpnia 1934 r. (t.j. przed dniem wejścia w życie znowelizowanego prawa przemysłowego) i nabyli prawa wykonywania robót budowlanych, zgodnie z obowiązującemi przepisami, prawa te zachowują się nadal.

Powyższe postulaty przedstawili delegaci wymienionych Związków w Ministerstwie Przemysłu i Handlu na konferencji odbytej w dniu 21 kwietnia 1936 r. z Dyrektorem Departamentu Przemysłowego p. Kandlem.

Niestety p. Dyrektor Departamentu uważał za niemożliwe przyjęcie tych postulatów, gdyż uznanie prawa do wykonywania przez inżynierów, architektów i budowniczych może nastąpić jedynie na drodze nowej nowelizacji prawa przemysłowego, co jednakowoż nie prędzej może mieć miejsce jak w jesieni br., a uznanie praw nabytych do roku 1934, t.j. do roku nowelizacji prawa przemysłowego jest również ze względów formalno-prawnych niemożliwe i może nastąpić jedynie tylko do roku 1927 t.j. do roku wydania prawa przemysłowego.

Wobec niemożności przeprowadzenia naszych powyższych postulatów w drodze rozporządzenia ministerjalnego, pozostaje nam jedynie druga, dalsza, ale też i skuteczniejsza droga, a mianowicie należyte ujęcie naszych życzeń i następnie wytężona, ciągła wspólna akcja wszystkich zainteresowanych w wykonawstwie robót budowlanych, celem uzyskania odpowiadającej nam zapowiedzianej nowelizacji prawa przemysłowego.

Tworzenie się Komitetu Porozumiewawczego organizacyj budowlanych.

Ostatnie wspólne konferencje delegatów Stowarzyszenia Architektów R. P. Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych, Stowarzyszenia Zawodowego Przemysłowców Budowlanych i Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy R. P. odbyte w Warszawie wykazały, że mimo pozornych różnic i sprzecznych interesów wymienionych organizacyj, może być jednakowoż osiągnięta zgoda na punkcie budowlanym, a to głównie wykonawstwa w przemyśle budowlanym.

Jedynie tylko wspólna akcja pokrewnych organizacyj dla wspólnego dobra, może mieć widoki powodzenia na skuteczne przeprowadzenie wspólnych postulatów w dziedzinie budownictwa.

W myśl powyższego podjął inicjatywę Polski Związek Inżynierów Budowlanych R. P. i wystosował do sześciu organizacyj ogólnopolskich, związanych bezpośrednio z budownictwem, pismo, w którem proponuje stworzenie „Komitetu Porozumiewawczego" tych organizacyj.

Te organizacje zawodowe są następujące.

Stowarzyszenie Architektów R. P. w Warszawie,

Polski Związek Inżynierów Budowlanych w Warszawie,

Stowarzyszenie Zawodowe Przemysłowców Budowlanych w Warszawie,

Związek Izb Rzemieślniczych (jako przedstawiciela Mistrzów Budowlanych w Warszawie,

Związek Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy w Katowicach,

Związek Techników Polskich w Warszawie (jako przedstawiciela techników budowlanych.

Celem Komitetu byłoby w ogólności rozpatrywanie oraz prośba uzgodnienia stanowiska wszystkich tych organizacyj na takie tematy, jakie każda z tych organizacyj uzna za stosowne przedłożyć pod wspólne obrady.

Komitet nie ma być na początek organizacją statutową z całym właściwym organizacjom rozbudowanym aparatem, lecz ma być ciałem przedstawicielskiem, porozumiewawczem.

Jednym z powodów potrzebnych istnienia ***takiego, choćby dorywczego organu, który by był platformą porozumiewawczą,*** jest szereg niedostatecznie pomyślanych ustaw budowlanych, przepisów, zarządzeń których istnienie tłumaczy się właśnie brakiem skonsolidowanej opinji sfer budowlanych, dzisiaj rozstrzelonej, a przeto całkowicie nieskutecznej.

Każda organizacja biorąca udział w Komitecie wydelegowałaby po 3-ch członków przedstawicieli.

Z radością powitaliśmy myśl utworzenia takiego Komitetu Porozumiewawczego i zgłosiliśmy naszą gotowość do wzięcia udziału w tym Komitecie, mamy jednakowoż pewne zastrzeżenia co do przyciągnięcia do współpracy pewnych organizacyj. Te nasze zastrzeżenia podaliśmy do wiadomości Polskiemu Związkowi Inżynierów Budowlanych.

Z życia Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kier. Budowy.

W dniu 7-go maja 1936 r. odbyło się w Krakowie w lokalu Związku Budowniczych i Kierowników Budowy posiedzenie Zarządu Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy R. P. z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu z ostatn. posiedzenia,
2) Sprawozdanie Prezydjum z dotychczasowej działalności,
3) Sprawa nowelizacji ustawy budowlanej,
4) Sprawa nowelizacji ustawy przemysłowej,
5) Sprawa utworzenia Komisji Porozumiewawczej Związku Stow. Sam. Bud. i Kier. Bud., Stow. Arch. R. P., Zw. Inż. Bud. i Stow. Zaw. Przem. Bud. R. P.
6) Sprawy finansowe.
7) Wolne wnioski.

Po zagajeniu posiedzenia i powitaniu obecnych, Prezes inż. Widuch poświęcił kilka słów pamięci zmarłego wiceprezesa Związku śp. arch. Brzezińskiego, którego pamięć uczcili obecni przez powstanie.

Następnie przystąpiono do porządku dziennego.

Sprawozdanie z działalności Preydjum Związku złożył Prezezes inż. Widuch, który połączył ten punkt porządku dziennego z punktem 5 porządku dziennego.

Sprawę Komitetu Porozumiewawczego przedstawiamy w osobnym komunikacie.

Tutaj należy zaznaczyć, że w obszernej dyskusji jaka się wyłoniła wszyscy mówcy zgodzili się na jedno, że Komitet może mieć bardzo wielki wpływ na przyszłe uszktałcenie się stosunków w budownictwie i może skutecznie przyczynić się do zrealizowania naszych postulatów.

Projekt rządowy nowelizacji ustawy budowlanej został już wniesiony do Sejmu i znajduje się obecnie w sejmowej Komisji Budowlanej. Odnośnie co do realizacji naszych postulatów przedstawionych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, to obecnie jedynie tylko Sejm byłby kompetentny i dlatego też zwrócić się trzeba z odpowiednim memorjałem do poszczególnych postów, by ci postulaty nasze poparli tak na Komisji Budowlanej jak i ewentualnie na plenum Sejmu.

Wedle zapowiedzi Dyr. Departamentu Przemysłowego w Min. Przem. i Handlu rząd licząc się z życzeniami sfer gospodarczych zamierza przystąpić do powtórnej nowelizacji prawa przemysłowego. Obrady nad tą nowelizacją miałoby się rozpocząć w jesieni br.

Ponieważ inżynierowie budowlani i budowniczowie mają szereg postulatów, które nie zostały w poprzedniej nowelizacji ustawy przemysłowej uwzględnione, przeto należałoby się już teraz zastanowić nad tem, jakie sprawy winneby znaleźć swoje rozwiązanie w tej nowej noweli do prawa przemysłowego. W tym celu Związek Stow. Sam. Bud. i Kier. Bud. roześle do swoich członków odpowiednie pisma z prośbą o przesłanie Związkowi tych spraw i uwag, które należałoby przedstawić czynnikom miarodajnym, celem uwzględnienia ich w noweli prawa przemysłowego.

Stan finansów naszego Związku jest tak zły wobec niepłacenia składek przez członków, że grozi likwidacja Związku. Byłoby to katastrofą dla stanu budowniczego w Polsce. Obecnie przygotowują się tak ważne sprawy w dziedzinie budownictwa, że brak należytego zastępstwa interesów budowniczych, przyniósłby na długie lata niepowetowane wprost szkody zainteresowanym.

Prezes inż. Widuch nie chcąc brać na siebie odpowiedzialności za nienależyte funkcjowanie Związku. względnie nawet likwidację Związku z powodu braku pieniędzy, ma zamiar zrezygnować z godności Prezesa Związku.

Inż. Stroka z Krakowa, chcąc ratować Związek, rzuca myśl, żeby zaciągnąć pożyczkę na pokrycie kosztów administracyjnych Związku. Może wśród członków znajdą się ofiarni ludzie, rozumiejący potrzebę istnienia Związku i doniosłość jego zadań, którzy pożyczą Związkowi pieniędzy, na przetrwanie tego najgorszego obecnego czasu i uratują Związek od likwidacji.

My ze swej strony apelujemy do naszych członków, by ratując sytuację finansową Związku wpłacili bodaj tych 2—zł. miesięcznej składki.

Wiadomości lokalne

Konserwacja i ochrona zabytkowych budowli w Warszawie.

W Warszawie odbyło się zebranie właścicieli nieruchomości nad starem mieście, poświęcone zagadnieniom, dotyczącym zastosowania środkow podtrzymania domów, zagrożonych ruiną i nadania te. dzielnicy cech reprezentacyjnych.

Zebranie, w którego gronie, oprócz właścicieli realności byli przedstawiciele władz i inspekcji budowlanej, uchwaliło jednogłośnie następującą rezolucję:

„Domy posiadające charakter zabytkowy doprowadzić do stanu pierwotnego, usunąć podział na drobne lokale, przerobić na większe z nowoczesnemi urządzeniami na wzór Krakowa, Gdańska, Poznania, Torunia i innych starych miast, mieszkającą tam obecnie niezamożną ludność, przenieść do innej dzielnicy. Domy, nie posiadające charakteru zabytkowego przebudować i mieszkania przerobić na większe z zachowaniem stylu właściwego tej dzielnicy.

Dla umożliwienia powyższych poczynań, należy znieść ochronę lokatorów w tej dzielnicy, poddając jednocześnie kontroli wynajem mieszkań i sklepów, przeznaczając je w pierwszym rzędzie na pomieszczenia dla instytucyj społecznych i dla poważnych lokatorów. Ruch kołowy ograniczyć do minimum, nakazując posuwanie się z ograniczoną szybkością. Przejazd przez dzielnicę staromiejską stanowczo winien być wzbroniony"

Panorama starego Krakowa

Na jednem z ostatnich posiedzeń wydziału Tow. Miłośników Hist. i Zab. Krakowa powzięto uchwałę, dotyczącą sprawy, będącej już oddawna pilnym postulatem badaczy przeszłości i miłośników starego

Krakowa. Postanowiono mianowicie, w związku z przygotowaną przez Towarzystwo wystawą widoków starego Krakowa, wykonać panoramę miasta z szczegółowem przedstawieniem jego postaci z okresu przed zburzeniem okalających warowni.

Projekt panoramy omówił dr. J. Dobrzycki, który wskazał, iż panorama tego rodzaju miałaby wielkie znaczenie w zakresie szerzenia wiedzy o starym Krakowie, a w szczególności w odniesieniu do szerokich kół młodzieży. W myśl projektu panorama będzie wielkim obrazem o rozmiarach 6x1.50 b., przedstawiającym miasto łącznie z przedmieściami od strony zachodniej, poczyniając od dawnego zamku królewskiego w Łobzowie, a kończąc na wzgórzach Krzemionek z prastarym kopcem Krakusa.

Z obrazem tym łączyć się będzie część plastyczna, modelowana w specjalnej masie, przedstawiająca dawne przedmieścia i jurydyki od strony zachodniej jako to: Kawiory, Garbary, Krupniki, Ogrodniki, Smoleńsk i Żabikruk. Panorama będzie umieszczona w ciemnej przestrzeni i oświetlona lampami, naśladującemi światło dzienne.

Wykonanie panoramy zostanie powierzone jednemu ze znanych artystów malarzy w Krakowie, który już przedłożył szkice wykonawcze. Panorama wykonana ściśle wedle autentycznych materjałów ikonograficznych z Archiwum Aktów dawnych m. Krakowa, zostanie po zlikwidowaniu letniej wystawy „Stary Kraków" przeznaczona do zbiorów Miejskiego Muzeum Historycznego, które, jak wiadomo, będzie urządzone w średniowiecznym domu „pod Krzyżem" przy pl. św. Ducha.

Dom Handlowy

S. DIESENDORF

Lwów, ul. Słoneczna 5

tel. 213-62 i 274-26 - adr. telegr: Farbochemja

Dostarcza wagonowo najprzedniejszej jakości

Cement „Firley-Górka"

po cenach konkurencyjnych.

Szlachetna wyprawa do fasad „LITOZYT" w wszelkich kolorach

Pozatem poleca jaknajkorzystniej wszelkie lakiery, farby, smołę, ter, karbolineum, papę dachową, izolacyjną i t. p.

Wytwórnia wyrobów metalowych

JUL-ZA

Lwów, Kazimierza Wielkiego 14

wyrabia: świeczniki, okucia budowlane, mosiężne i alpakowe, a to: klamki, narożniki rękojeście, balustrady i t. p. oraz obicia bakfonowe nowoczesnych portali.

Specjalność: urządzenia metalowe do kawiarń i restauracji. Niklowanie i oksydowanie. Ceny konkurencyjne.

Okucia budowlane, meblowe, gwoździe, kleje narzędzia stolarskie i t. d. Stale na składzie po cenach konkurencyjnych

Artykuły żelazne i fornierowe

„NADZIEJA"

KATOWICE, UL. ŚW. STANISŁAWA 5

Przedsiębiorstwo budowlane. Roboty nad i podziemne, betonowe i żelbetowe

Alfred POX

budowniczy

CHORZÓW I, ul. KATOWICKA 19 TELEFON Nr. 411-98

Emil Lamla

Fabryka Zdrowotno-Technicznych Urządzeń i Aparatów

KATOWICE, UL. SOBIESKIEGO 13

Telefon 314-33 i 322-34

Ogrzewania centralne. Instalacje Na i Odwadniające,- Urządzenia dezynfekcyjne.

Wykonawca robót centralnego ogrzewania w pierwszym drapaczu chmur w Polsce, Śląskie Zakłady Techniczne w Katowicach (objekt około 1.000.000 zł) i wiele innych większych robót.

Robert Streit

FABRYKA PAPY DACHOWEJ
Skład Materjałów Budowlanych

Biura i magazyn: Katowice, ul. Mickiewicza 19 Tel. 345-57/58

Fabryka Katowice III. ul. Marcina 8 Tel. 301-60

Poleca:

Papy dachowe i izolacyjne wszelkiego rodzaju. Smołę, pak, lepnik, asfalt, gudron, karbolineum oraz specjalne środki izolacyjne.

Cement, piasek, żwir, gips, wapno, trzcinę sufitową, dachowki terrabonę, lekkie płyty budowlane, rury kamionkowe i cementowe, płyty ścienne i posadzkowe, licówki glazurowane, wszelkie materjały do teraca i ksylolitu

Kafle piecowe z wszelkiemi przynależytościami, płyty i cegły szamotowe.

Wykonanie specjalnych robót budowlanych. Okładziny ścienne i posadzkowe, roboty asfaltowe i izolacyjne.

Katowicki Handel Żelaza

Sp. z ogr. odp.

KATOWICE

ul. Młyńska 37

poleca:

po najtańszych cenach wszelkie **artykuły** do **budowli**

urządzenia **higjeniczno-sanitarne i kanalizacyjne.**

FINKEL, BRATTER BACH

Lwów, ul. Słoneczna 49, tel. 235-89

Wyłączne zastępstwo na okręg Lwowski firmy

POLSKIE ZAKŁADY PRZEMYSŁU CYNKOWEGO

Spółka Akcyjna w Będzinie dla wyrobu marki „CKH“ Królewska - Huta - Będzin a to:
blachę ocynkowaną, blachę ocynkowaną-pomalowaną wiadra ocynkowane i cynkowe, biel cynkową i t.p.

Fryderyk Kotzolt

mistrz blacharski

Wykonanie robót blacharskich dla kopalń i hut, jakoteż wszelkich robót dekarskich blacharskich i instalacyjnych

Wytwórnia Wyrobów Metalowych
Lamp elektrycznych
Galanterja metalowa

MARJAN DYDOWICZ

LWÓW, UL. SOBIESKIEGO 18

wyrabia: wszelkie okucia budowlane, mosiężne i alpakowe a to: klamki, narożniki, rękojeście, balustrady i tp. oraz nowoczesne portale. Przyjmuje: do niklowania wszelkie metale — Specjalność: urządzenia metalowe do kawiarń i restauracji.

Doskonałe i szybkie wykonanie Ceny konkurencyjne

Cegielnia Parowa
JAN PUDEŁKO
PAWŁÓW, G./Śl. Tel. 511-01

WAPNO budowlane, grube, palone w piecach kręgowych, tłuste o dużej wydajności.
Czeladzkie Wapienniki „BRYNICA"
Sosnowiec, ul. 3-go Maja Nr. 5
Telefon 159.

Piec wapienny
Józef Palusiński
Sosnowiec
ul. B. Prusa 8. — Tel. 12-67
Wapno
Budowlane, grube, palone w piecach kręgowych tłuste o dużej wydajności.

Górnośląskie
TOWARZYSTWO PRZEMYSŁOWO-BUDOWLANE
Sp. z ogr. odp.
Biuro
Inżynieryjno-architektoniczne
Roboty
pod,-naziemne i żelbetonowe
Oszacowania
techniczne i urządzenia sądowe
Konto Bankowe
Komunalna Kasa Oszczędności m. Chorzowa
Chorzów I. — Tel. 40-402

Mechla Solda Synowie
Lwów, ul. Kazimierza Wielkiego 25
Telefony 208-57 m. 225-93
główny skład artykułów technicznych, rur gazowych, odpływowych, łączników, armatur kompletnych urządzeń łazienkowych, sanitarnych, oraz wszelkich towarów żelaznych — — —

N. Kubański
Przedsiębiorstwo budowlane dla budownictwa nad i podziemnego
PANEWNIK - LIGOTA
Telefon Nr. 250-53

Cennik

materjałów budowlanych z dnia 15. maja 1936 r.

Średnie ceny targowe (orjentacyjne).

OBJAŚNIENIA: (o ile są podane osobno przy odnośnym artykule). Ceny podane są loco skład. Ceny liczone wraz z dostawą na budowę = n. b. Ceny liczone loco stacja załadowcza = I. st. z. Wagon. liczony = 10.000 kg.

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag. (od)	— do —	Lwów
1	Cegła dęta	1000 szt.			56·—
2	„ trocinówka	„			50·—
3	„ zwyczajna palona	„	30·—	35·—	45·—
4	„ ostro palona	„	35·—	42·—	
5	„ sort oblicówka	„	70·—	85·—	
6	twardo palona	„			
	wytrz. ciśn.	„			
	„ 250 kg/cm	„	46·—	53·—	
9	„ pustakowa	„	38·—	45·—	
10	„ pustakowa porow.	„	50·—	60·—	
11	Sufit. 25×15×10 (Klein)	„	70·—	78·—	
	„ 25×33×15 (Akerman)	„	180·—	220·—	
12	„ 27×21×13 (Record)		190·—	230·—	
	„ 27×21×17	„	250·—	295·—	
13	Cegła szamotowa kraj, 32/33 SK	1 tona	100·—		
14	Piasek rzeczny . . . n. b.	„	6·50		
15	„ kopalny	1 m³	4·50		3·50
16	Żwir rzeczny	1 tona	4·70	5·70	1 m³ 16·—
17	„ tłuczony	1 m³			7·50
18	Żużel wysokopiec. łam.				
19	a) podkład	1 tona	5·35		
20	b) szuter	„	6·—		
21	c) grysik	„	5·50		
22	d) piasek żużlowy	„	4·50		
23	Wapno palone zależnie od jakości	1000 kg.	16·—	20·—	28·—
24	Wapno palone . . . n. b.	wagon			280·—
25	„ gaszone . . . n. b.	1 m³	15·—	16·—	20·—
26	Gips murarski we work.	100 kg	5.25		4·30
27	„ sztukator				
28	a) harceński	„	14·—	17·—	
29	b) alabaster kraj.	„			
30	Cement w work. . . n. b.	„	3·70	4·40	50 kg 2·80
31	Maty trzcinowe	1 m²	0·10	0·11	0·08
32	Gwoździe sufit 25×25	1 kg	0·80		1·10
33	Drut do trzcin. żarzony	„	0·74		0·80
34	„ żelazny 5 i 6 mm.		0·48		
	w kręgach nieżarz.	100 kg			
35	Płytki kamionk.	1 m²	16·70	18·—	18·—
36	„ terrazowe	„			8— 9·—
37	„ okładzinowe glaz.	„	13·—	17·—	15—18
38	Dreny (sączki) 2 cal.	1000 Szt.	45·—	65·—	
39	„ „ 3 „	„	100·—	105·—	
40	„ „ 4 „	„	175·—	180·—	
41	Rury kamionk. 100 mm.	1 m b	5·10	5·40	8·45
42	„ „ 150 „	„	7·50	8·00	12·70
43	„ „ 200 „	„	10·50	11·—	17·85
44	Zaprawa fasad szlachetna	100 kg	9·40	10·20	7—11
45	Felsytyn		7·50	9·—	
46	Asfaltowa papa izolac.	1 m²	1·10		0·90
47	Rury bet. (/) 15 cm. n. b.	1 m b.	1·80	2·50	1·10
48	„ „ „ 20 „ „ „	„	2·20	2·50	1·80
49	„ „ „ 30 „ „ „	„	3·—	3·50	2·80
50	„ „ „ 40 „ „ „	„			4·10
51	„ żel. lane asfaltow.	1 kg	0·35		
52	„ ołowiane	„	1·25		
	Do robót ciesielskich				
53	Belki sosn. ciosane	1 m³			
	10/10—16/18 — 3 — 5 m. dł.	„	55.—	58·—	26·—
54	6 „ „	„	58·—	65·—	33·—
55	16/16—16/18 — 7 — 8 „ „	„			43·—
56	/„ „ — 9 — 12 m dł.	„			45·—
57	18/21—21/24 „ „ „				45·—

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag. (od)	— do —	Lwów
57	Deski podł. na pióro i wpust 5/4	1 m²	80·—	85·—	m² 2 10
58	Deski sos 19 — 26 mm.	1 m³	37·—	43·—	37·—
59	„ „ bud. 33—80 „	„	56·—	62·—	38·—
60	„ „ stolarskie nieobrzyn. I i II kl.	„			80·—
61	Deski smerek. obrzyn. I i II. kl.	„			80·—
62	Deszczułki dębowe I kl	„	6·50	7·50	6·—
63	„ parkiet. II „	„	5·50	6·50	5·—
64	„ „ III „	„			4·—
	Żelazo i okucie				
65	Żelazo do bet. okrągłe	100 kg			33·—
66	„ „ „ składow.		27·50		
67	„ w kręg.	„	310·—		38·—
68	„ profil. cena zas.	„			
	do Nr. 24 skład	1 tona	285·—		
69	Ponad Nr. 24 skład.		335·—		
70	Walcówka w wiązkach cena zas.	„	—·—		
71	Bednarka	„			
72	Gwoździe	100 kg	335·—		53·—
			50·—	70·—	
	Do robót zduńskich				
73					
74	Kafle kolor kraj. ciemn.	1 szt.			0 55—·65
75	„ „ „ jasne	„			0·70—·90
76	„ „ „ kuch.	„	0·60	0·80	0·70
77	„ I kl. białe polerow.	„	0·75	0·85	
78	„ szmelcowe	„	—·—		
79	Kwadratele	„	0·33		
80	Narożniki	„	1·—	1·35	
81	Cegła szamot. kraj.	„			—·14
82	Drzwiczki hermet. palen.	„			
83	„ żelazne.	garnitur			6·—
84	„ niklowane				11·—
85	1 ruszt. lany	„			0·80
86	Płyty kuchenne	15/21 szt			—
87	Pieczarnik zwykły	100 kg			9·—
88	„ lepszy	1 szt.			11·—
89	Kociołek z blachy z frontem miedzianym	„			7·50
90	Futerał				6·—
91	Opaski kuchenne kute	„			1[illegible]·—
92	Luficik kuchenny	„			0·50—1·50
93	Rura dymowa z kolan.	„			3·50
94	Wentylator żaluzjowy	„			2 50
95	„ „	15/15			3·25
96	Garnitur paleniskowy	15/30			7·50
97	Drzwiczki kuch. lane	„			2·50
98	1 wycior komin pojed.	„			1·50—2·30
99	„ „ „ podw.				2·00—2·50
100					
	Do robót szklarskich				
101	Szyby do 2 mm. 4/4 III	1 m²	2·—	2·50	2·50
102	„ „ 3 „	„	7·—	9·—	7— 9
103	„ „ 4 „	„			11·—
104	Ornamentowe (w wielkości 50/150 wraz z oszkleniem liczone w świetle futryny				8·—
106	Prążkowane 6 mm.				12—16
107	(wraz oszklenie świetlni dachowych w żelazie i tp. osobna dopłata)				13—16

Ceny Katowickie podawane na podstawie cennika zatwierdzonego przez Izbę Handl. Przem. w Katowicach.

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag		Lwów
	Materjały dekarskie				
108	Blacha pocynkowana i lakierowana . .	1 kg.		0·82	0·78
109	„ cynkowa	1 kg	0·82		
110	Papa Nr. 200	7 m	2·85		10 m² 4·50
111	„ „ 150	„	3·25		6·65
112	„ „ 125	„			7·25
113	„ „ 100	„	4·30		8·60
114	„ „ 80	„	4·90	5·—	
115	Dachówka karpiówka 1 kl. .	1000 szt.	100·—		100·—
116	„ kliny	1 szt.	0·17	0·20	0·70
	„ felcow	„			
117	Gąsior dachówk. masz. . .	„		1·—	
118	Gwoździe papowe . . .	1 kg		0·90	
119	Dachówka cement. 22 szt.				
120	na 1 m²	1000 szt.	135·—		
121	Gąsior cementowy . . .	1 szt.		0·90	

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag		Lwów
	Materjały różne				
122	Smoła gaz. preparow. . .	100 kg	19·—	20·—	
123	Asfalt kraj. (sztuczny) . .	„	18·50	20·—	
124	Gudron krajowy	„	19·—	21·—	
125	Lepnik krajowy	„	20·—	21·—	24·—
126	Karbolineum	„	30·—		
127	Kit do papy	„	40·—	45·—	
128	„ „ rur i muf	„	19.—	21·—	
129	Kreda szlamowa	„	6·50		0·06
130	Klej stolarski	„	1·50		
131	Wodochron	100 kg			120·—
132	„ D.	„			100·—
133	Szczelnit	„			340·—
134	„ PS.	„			260·—
135	Solomit 5 cm. loco fabr.	1 m²	3·—		
136	„ 2·5 „		1·95 loco fabr.		

Szybkie kopjowanie planów.

W abonamencie odpowiedni rabat — Za miejsca zamawiane dopłat 25%
Omyłki które nie zmieniają treści ogłoszenia, nie zobowiązują Administrację do powtórzenia.

CENY OGŁOSZEŃ: 1 stronica . . . . . . 200·— zł.
1/2 „ . . . . . . 100·— „
1/4 „ . . . . . . 50·— „
1/8 „ . . . . . . 25·— „

Nie przyjmujemy odpowiedzialności za zniszczenie klisz.

Nakładem Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy Rzeczypospolitej Polskiej Z z. w Katowicach

REDAKCJA BUDOWNICZEGO
Inż. archit JÓZEF THORN
Lwów, ul. Sykstuska 38 — Telefon 205-43

Odbito w drukarni Kupieckiej, Lwów, Pasaż Hausmana 5 — Telefon Nr. 234-62

MATERJAŁY BUDOWLANE

wszelkiego rodzaju i każdej ilości

F L I Z Y

ścienne i podłogowe dostarczają i wykonują

Paweł Fr. Wieczorek i S-ka

Sp. z o. o.

KATOWICE; UL. ZAMKOWA 32. — TEL. 345-84 i 345-85.

Skład żelaza

M. AMARANT i SYNOWIE

LWÓW, GRÓDECKA. 37 — TELEFON 241-63.

poleca swój bogato zaopatrzony skład materjałów budowlanych a to: dźwigary, żelazo-betonowe „Stal Isteg", i inne materjały żelazne w zakres budownictwa wchodzące.

Zamówienia uskutecznia również wprost z hut.

SOLOMIT

lekka płyta budowlano-izolacyjna, o jedynych w swoim rodzaju wartościach technicznych.
Stosuje się jako stropy, ściany etc. lub do izolacji cieplnej i dźwiękowej tychże, we wszelkich dziedzinach budownictwa.
SOLOMIT zapewnia idealne warunki izolacyjne i higjeniczne.

Informacje: SOLOMIT, Katowice, Mickiewicza 36. Tel. 302-08.

K A F L E

nowoczesne — szamotowe oraz „Berlińskie" (szmelcowe)

tylko i jedynie

W ZAKŁADACH CERAMICZNYCH

„RADOSZÓW"

W KOCHŁOWICACH. — TEL. 510-21.

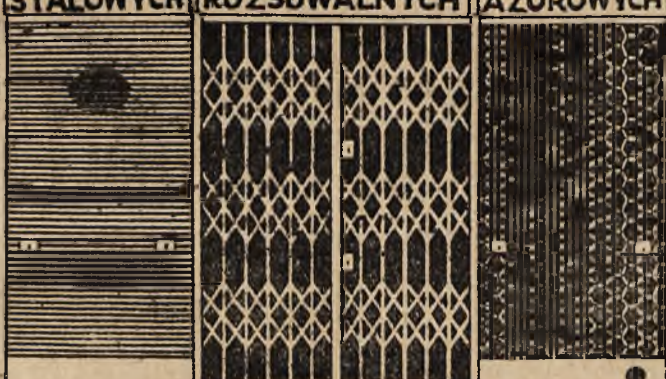
WYTWÓRNIA

M. FISCHER

LWÓW, SZPITALNA 38

TEL. 57-10

ŻALUZJI STALOWYCH	KRAT ROZSUWALNYCH	ŻALUZJI AŻUROWYCH

WYKONUJE WSZELKIE ROBOTY ŻELAZNE JAK KONSTRUKCYJNE SPECJALNY DZIAŁ WYROBU ŻALUZJI SKLEPOWYCH z BLACH

WSZELKIE REPERACJE PO CENACH PRZYSTĘPNYCH

S. MARIASZ

Zakłady dla przemysłu ślusarsko-mechanicznego oraz wytwórnia siatek wszelkiego rodzaju, specjalność siatki faliste

Lwów, ul. Gródecka 41. - Tel. Nr. 245-82

FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH ORAZ SZTUCZNEGO MARMURU

„L A S T R I C O"

LWÓW, BOGDANÓWKA 19. — TEL. 286-91.

WYKONUJE:
schody terrazzowe marki „LASRICO" płytki posadzkowe terrazzowe w różnych deseniach hydraulicznie tłoczone

NOWOŚĆ W POLSCE

płytki ścienne cementowe glazurowane na zimno (połysk jak flizy) w różnych kolorach i rozmiarach.

CENY KONKURENCYJNE

„METALOTECHNIKA“

Franciszek BEAUVALE

Lwów, Kochanowskiego 72, tel. 230-47
wytwórnia okuć budowlanych

do drzwi i okien: Klamki, rękojeście, wzierniki, zawiasy, zatrzaski i tp. mosiężne alpakowe. — Nowoczesne modele.

Wytwórnia papierów światłoczułych
Kopiarnia planów
Skład artykułów rysunkowych

W. Skiba i A. Wyporek

Spółka Akcyjna

Katowice, ul. Mikołowska 9. Telef. 315-73

Cegły zwyczajnej
Cegły dętej. Dachówki tłoczonej
Dachówki ciągnionej Gąsiorów
Rur drenowych wszelkich dymensji

dostarczy w każdej ilości

z natychmiastową dostawą

loko wagon lub loko budowa

RADZIWIŁŁ, WIMMER i ŻELEŃSCY

Spółka akcyjna dla wyrobów z gliny i piasku

Fabryka we Lwowie i Biuro Centralne:	Fabryka w Kołomyji:
Lwów, Bodnarówka 8	**ul. Zygmuntowska**
Telefon Nr. 204-37	Telefon Nr. 103

Specjalne oferty na żądanie.